

Foglalkoztatás és képességfejlesztés helye és szerepe a szociális intézményi gyakorlat

**Kovács Ibolya
szociálpolitikus**

E-mail: kovacsibolya55@gmail.com

Tel: 06-20- 224-7904

Korai fejlesztés

A korai fejlesztés fontossága: célja a fejlődési elmaradás, sérülés korai életszakaszban történő felismerését követően a sérült kisgyermeket nevelő családok segítése, a gyermek sérült vagy lassabban kialakuló készségeinek fejlesztése, a jobb életminőség és a szociális kapcsolatok támogatása.

A Budapesti Korai Fejlesztő Központ komplex intézmény: sokféle szakterület szakembereihez fordulhatnak a szülők a kisgyermekük értelmi fejlődésének elmaradásával, mozgásproblémájával, megkésett beszédfejlődésével, viselkedészavarával, hallás-látásproblémájával, étkezésével, alvásával vagy szobatisztaságával.

<https://www.koraifejleszto.hu/>

A vidéki családok a megyeszékhelyeken a **Tanulási Képességet Vizsgáló Bizottság**ot kereshetik fel (**0-18 éves korig**) hasonló segítségért.

<https://auti.hu/diagnosztika/tanulasi-kepessegeket-vizsgalo-bizottsagok/51-tanulasi-kepessegeket-vizsgalo-szakertoi-bizottsagok>

Képességfejlesztés gyermekkorban

Képesség kifejezés alatt értünk minden olyan **tudásfajtat, amely valamilyen aktivitást lehetővé tesz az egyén számára**. A képesség mindig cselekvéssel, történéssel, létezéssel kapcsolatos. Alapvető képességek: érzékelés, észlelés, emlékezés, gondolkodás, tudás = ezek fejlesztése egy életen át tarthat!

Fejlesztő Műhelyek, Képességfejlesztő Játszóházak, Tanodák gyerekeknek, képességfejlesztő foglalkozások: pl. logikai, kognitív, mozgás fejlesztés, zenebolygó, viselkedés korrekciós fejlesztés. Főként 3-7 éves kor között.

A fejlesztő pedagógiai alapelvek középpontjába a gyermek egyéni képességeit, érdeklődését és szükségleteit állítják, ezzel segítve nemcsak az értelmi, de önbizalmuk fejlődését. **Minden foglalkozás, minden munka JÁTÉK**. A gyerek tapasztal, megismer, értelmez, összekapcsol, felfedez, alkot, feltalál, tanul, érdeklődik, alkalmazkodik, figyel, önállóvá válik

- Vissza a Vadonba – Szentendrén a természet erejével, erdőben és patakparton kezelik a figyelemzavarral, tanulási nehézséggel küzdő gyermekeket.

Kreatív foglalkozások felnőtteknek

Az értelmi akadályozott személyek foglalkoztatásában a szocializáció és a speciális készségfejlesztésen van a hangsúly, amelyek a felelősség és függetlenség alapköveként funkcionálnak.

A terápia segíthet a meglevő képességek megőrzésében, fejlesztésében is.

Kreatív kézműves foglalkozások: célja a figyelem lekötése, orientálása, az önkifejezés segítése, az alkotókedv fejlesztése, a szabadidő hasznos eltöltése, az ellátott személy állapotának nyomon követése. A kézműves foglalkozások fejlesztik a kreativitást, a problémafelismerő- és megoldó képességet, s gazdagítják az érzelmi életet. A tárgyak, ajándékok készítésén túl, kiállítás és vásár szervezhető.

Képzőművészet terápia fejlesztő terápia művészeti jellegű, a vizuális kifejező tevékenység komplex módon segíti a felnőtt értelmi sérültek kreativitását. A művészet terápiás hatásának alapját az a felismerés jelenti, hogy minden alkotás hírt ad belső világunkról, én-erősítő, önbizalom-növelő hatású. Másoknak is megmutatható, kollektív értéke van, esztétikai minőség, a közösség tetszésének kivívásával a személy magát jobban elfogadtathatja. Az alkotás fontos indulat-levezetési mód.

Meseterápia: A meseterápiás foglalkozásokon fejleszthető a résztvevők kommunikációja, érzelmi intelligenciája, szociális és emocionális készségei, kognitív képességei, önismerete, fantáziája, kreativitása és örömszerző, stresszoldó és személyiségformáló hatása van.

<https://mesekutatas.hu/boldizsar-ildiko-meseterapeuta-honlapja>- varázsmesék

Mozgásterápia: Az általános izomerő fejlesztő gyakorlatok, az ízületek mobilitásának megtartása, a nagy mozgások, finom mozgások, mozgáskoordináció, egyensúlyérzék fejlesztésére került sor. Ezekkel párhuzamosan megvalósul a kommunikációs zavarok motoros feltételeinek javítása is.

Zeneterápia élményterápiás hatása is fontos. Az ellátottak szintetizátoron, xilofonon és ritmushangszereken játszanak, szólóénekekkel és közös énekléssel készülnek egy-egy ünnepre, fellépésre.

Intézményi férőhelykiváltás foglalkoztatási komponense

A kiváltási folyamat első lépcsőjében (2011-2015) nem volt kiemelt terület a foglalkoztatás, miközben az kulcsfontosságú a közösségi életvitel és a társadalmi integráció szempontjából is. A munka alapvető jog, jelentősen segíti a mentális és fizikai állapot fenntartását és/vagy fejlesztését. A munkavégzés időstrukturáló és anyagi forrást jelent.

Az intézményi férőhelykiváltás célja, hogy az érintettek egyéni szükségleteiknek megfelelő, lehetőleg integrált foglalkoztatásban vegyenek részt. Ehhez:

- ☐ komplex, egyénre szabott, sokszintű foglalkozási rehabilitációs szolgáltatások legyenek hozzáférhetőek;
- ☐ a nyílt munkaerőpiaci részvétel minél több fogyatékos ember számára valódi lehetőség legyen,
- ☐ a foglalkoztatás biztosításához és a foglalkozási rehabilitációs szolgáltatások magas színvonalú nyújtásához megfelelő felkészültségű humánerőforrás legyen;
- ☐ az intézmények építsenek ki és működtessenek aktív partnerséget a foglalkozási rehabilitáció területén

.file:///C:/Users/User/Downloads/az_intezmenyi_ferohely_kivaltas_foglalkoztatasi_komponensenek_altalanos_folyamata_v.pdf

Adatgyűjtés

1. A lakók felmérése:

- ☐ korábbi munkatapasztalat
- ☐ jelenlegi elfoglaltság/ munkaviszony jellemzői és értékelése
- ☐ lehetséges foglalkoztatási típus, munkakörök, kizáró tényezők, munkaidő
- ☐ közlekedés képessége, lehetőségei
- ☐ általános fejlesztési/képzési szükséglet

2. Az intézményen belüli, kívüli foglalkoztatási kapacitások, lehetőségek felmérése

- ☐ a külső-belső adottságok felmérése, bővítésének lehetőségei
- ☐ felkészülés a tárgyalásokra, előzetes egyeztetések folytatása
- ☐ tárgyalások lebonyolítása
- ☐ megállapodások, szerződések megkötése = együttműködés

3. Foglalkoztatásra felkészülés

- ☐ a foglalkoztatási alternatívák levezetése lakókra lebontva = **lakók felkészítése!**
- ☐ az intézményi feladatok meghatározása: **dolgozók felkészítése!**
- ☐ folyamatos egyeztetés, a tevékenységek ütemezése,
- ☐ saját teljesítés esetén szükséges engedélyek, szakvélemények beszerzése

Felkészülés konkrét munkahelyre

A konkrét munkahelyre való felkészülés két dolgot jelenthet:

- ☐ amikor már pontosan tudható, hogy a lakó melyik munkahelyre és milyen munkakörbe megy majd dolgozni;
- ☐ a leendő munkakör, amelyben a lakó el fog helyezkedni, de még konkrét munkahely nincs.

A konkrét munkakör kapcsán fontos a **gyakorlati tevékenység, a felkészítés.**

Ha nincs mód arra, hogy a leendő munkahelyen „gyakorolja be” a lakó az adott munkatevékenységet (pl. próbamunka, egyszerűsített foglalkoztatás), akkor keresni kell olyan lehetőséget, ami hasonló vagy képes lemodellezni a valós munkát.

FONTOS = munkahelyi környezetbe való beilleszkedés segítése, kísérés, után követés, kapcsolattartás a munkáltatóval, érdeklődés a lakótól a napi munkafolyamatokról.

A konkrét munkahelyre való felkészülés célja, hogy a leendő munkáltató olyan munkavállalót kapjon, aki már felkészült a konkrét munkára és nagy valószínűséggel beválik az adott munkakörben.

Foglalkoztatási módszerek

Magyarországon 20 éve működnek különböző alternatív munkaerőpiaci szolgáltatások, fogyatékos és megváltozott munkaképességű ügyfeleknek segítenek a nyílt munkaerőpiacon történő elhelyezkedésben

1. Komplex Munkaerőpiaci Szolgáltatás: RÉV projekt keretében elkészített Alternatív Munkaerő-piaci Szolgáltatás Egységes Szolgáltatás Módszertan kézikönyv a hazánkban már működő módszertanokból és alkalmazott jó gyakorlatokból kialakított egységes eljárást írja le a megváltozott munkaképességű – fogyatékos és egészségkárosodott – emberek nyílt munkaerő-piaci elhelyezkedésének elősegítésére.

<https://fszk.hu/szakmai-tevekenysegek/komplex-rehabilitacio/foglalkozasi-rehabilitacio/egyseges-szolgalattas-modszer-tan/>

2. Autizmus specifikus támogatott foglalkoztatás (ATF) módszere: A Salva Vita Alapítvány által adaptált módszer az autizmussal élők elhelyezkedéséhez.

Szociális törvény – 1/2000 SzCsM szakmai rendelet

Bentlakásos intézmények: a fogyatékos személyek otthonába, rehabilitációs intézményébe az a fogyatékos személy vehető fel, akinek oktatására, képzésére, foglalkoztatására, valamint gondozására csak intézményi keretek között van lehetőség. Támogatott lakhatás biztosítja a készségfejlesztést.

1. Szocioterápiás foglalkozások szervezése az ellátottak meglévő képességeinek szinten tartása és fejlesztése érdekében. Formáit az ellátást igénybe vevő életkorának és egészségi állapotának, képességeinek megfelelően kell megválasztani, az egyéni gondozási, fejlesztési tervben, rehabilitációs programban megfogalmazott célkitűzésekkel összhangban.

A szocioterápiás foglalkozások formái különösen a.) **a munkaterápia**, b.) **a terápiás és készségfejlesztő foglalkozás**, c.) **a képzési célú foglalkozás**.

A készségfejlesztő foglalkozás szervezésére akkor kerülhet sor, ha a munkavégzés intézményen belüli - **házi rendben rögzített** - feltételei adottak, de kreatív, művészeti, mozgás- és játékterápiák is szervezhetőek.

2. A munkaterápiában azok az ellátottak vehetnek részt, akik nem alkalmasak a fejlesztő foglalkoztatás keretében történő munkavégzésre. Elsődleges célja a **munkaképesség fejlesztése**, hogy az ellátott alkalmassá váljon a fejlesztő foglalkoztatásra. Az ellátott munkaterápiájára fordítható idő nem érheti el a napi 4 órát és a heti 20 órát, az ellátott munkaterápiás jutalomban részesíthető.

Fejlesztő foglalkoztatás – szociális törvény

Kiket érinthet? Az ellátásban részesülők: nyugdíjkorhatár eléréséig, aki 16. évét betöltötte, más kereső tevékenységet nem végez.

a) közösségi alapellátást, b) támogató szolgáltatást, c) nappali ellátást, d) átmeneti elhelyezést, e) ápolást, gondozást nyújtó intézményi ellátást, f) rehabilitációs intézményi ellátást, g) lakóotthoni ellátást, h) támogatott lakhatást vesz igénybe.

A fejlesztő foglalkoztatás

a) az Mt. szerinti határozott idejű munkaviszonyban vagy

b) fejlesztési jogviszonyban történik, **ha önállóan munkavégzésre nem képes!**

Munka-szervezet pszichológus – foglalkozás egészségügyi orvos- intézményvezető = együttes véleménye szükséges.

Milyen támogatással működtethető?

- SzGYF intézmények külön támogatással (159 telephely- 3500 fő)

- Nemzeti Szociálpolitikai Intézettel (2021. 01.01.-től) szerződést kötött szolgáltatók: 160 szolgáltató, 2,7 milliárd Ft (1 óra támogatása 1071.- Ft, kb. 2700 fő foglalkoztatása)

Pályázat volt 2020-ban (SZGYF) - **2021-2023** közötti időszakban megkötött szerződésekkel rendelkező szervezetek.

Jó gyakorlatok – Az ellátottak sokrétű motiválása

Gesztenyés Egyesített Szociális Intézmény - Tordas: Az ellátottak motiválásának egyik alapvető eleme a segítő szakemberek példamutató magatartása. A segítők felelősségteljesen viselkednek, elhivatottságot éreznek, ez pedig hatással van a foglalkoztatottakra is. Következésképpen, felnőtteként kezelik a fogyatékos személyeket. A közösségben a fogyatékos személyek megélik, hogy közösen alkotnak egy egészet. Az intézményi munkatársak azt a szemléletet képviselik, hogy a **foglalkoztatás a fogyatékos személyek mindennapjainak éppúgy természetes része, mint másoknak.** Éreztetik velük, hogy fontosak és a munkájuk valami nagynak a része. Értéket teremtenek, értéket közvetítenek és adnak át.

A Baptista Szeretetszolgálat Életminőség-fejlesztő Szolgáltatások Intézménye- Pécs

FSZK 2017. évi kiadvány: Az ellátottak **OKJ-s képzésével, kompetenciafejlesztéssel** és a foglalkoztatás megújításával sikerült új lendületet venni. Így az ajándéktárgyak készítése mellett két külső munkalehetőség is gazdagítja a palettát. Az intézményben egyszerre van jelen a termékkészítés, a bér munka, valamint a külső szolgáltatás. Mindez lehetővé teszi, hogy az ellátottak az aktuális – egészségi és mentális állapotuknak legmegfelelőbb munkakörben dolgozhassanak, akár napi szinten is rugalmasan alakítva azt.

<https://fszk.hu/jo-gyakorlatok-a-fejleszto-foglalkoztatásban/>

Március 21- Down Világnap

Világszerte fontosnak tartják, hogy felhívják a figyelmet a fogyatékossgal élők problémáira, az elfogadásra és a bennük rejlő lehetőségekre. Az ünnep célja, hogy felhívja a figyelmet a Down-szindrómára, növelje a megértést, és segítsen, hogy méltósággal és a társadalom aktív tagjaiként élhessenek teljes életet.

A tünetegyüttest a XIX. században írta le **John Langdon Down, angol orvos**, akit az 1866-ban kiadott tudományos munkájának köszönhetően a Down-szindróma „keresztapjának” tekint.

A Down-szindrómával érintett személyek **összes vagy néhány sejtjében jelen van a 21-es kromoszóma egy kritikus darabja**. A plusz genetikai anyag megzavarja az egyén fejlődését, és az erre jellemző tünetek kialakulásához vezet. Vannak bizonyos kórképek, melyek gyakran társulnak Down-szindrómával: a hallási problémák (75%-ban fordul elő), középfülgyulladás (50-70%), alvási légzéskimaradás (50-75%), látásproblémák (60%), szívfejlődési eltérések (40-50%).

Fiatal felnőttként egyes szakmákat, betanított munkákat jól elsajátíthatnak. Akár magasabb szintű képzést igénylő vagy kreatív munkákat is végezhetnek, képesek részt venni a kulturális életben és a sportban ugyanúgy, mint bárki más.

Április 2. Autizmus Világnapja

Az autizmus világnapját 2008 óta tartják az ENSZ kezdeményezésére, hogy ráirányítsák a figyelmet az autista emberek problémáira, folyamatosan növekvő számára.

Az autizmus az agyi működés alapvető fejlődésterületeket érintő, egész életen át tartó **zavara**, amely a szociális viselkedés, a kommunikáció, a képzeleti működés és a rugalmas gondolkodás fogyatékoságában jelentkezik. A súlyosan érintettek egész életen át teljes ellátásra, a jó képességűek egyénileg változó támogatásra szorulnak.

Kékbe öltözik a világ: a hagyományoknak megfelelően az Autizmus Nemzetközi Világnapjához, április 2-hoz kapcsolódó – **Ragyogj kéken!** kampány keretében idén is kék színben fog ragyogni a Szabadság szobor Budapesten, a Gellért hegyen.

Csatlakozva az Autism Speaks világméretű figyelemfelhívó kampányához, Magyarországon is sok városban, sok épület kap kék színű díszkivilágítást.

Egy autista fiatal papírhadihajó-kiállítása nyílik meg a Hadtörténeti Intézet és Múzeumban, az autizmus világnapján. A különleges tárlaton valódi hadihajók papírmáséból készült pontos másolatait lehet megtekinteni..

Autista Mintaház Budapesten

2022. 03.17. Megnyitotta kapuit az Autista Mintaház – Diagnosztikai és Terápiás Centrum Budapesten, a **XIII. kerületi Gyermek téren.**

A Heim Pál Országos Gyermekgyógyászati Intézet és az Együtt az Autistákért Alapítvány közös projektjében létrehozott intézmény az autizmussal élő gyermekek fejlesztését és családjuk hosszútávú támogatását szolgálja.

Új módszerrel, szakemberek összefogásával az autista gyermekek hangulatára tervezett és létrehozott épületben, megnyugtató környezetben diagnosztizálják őket és az egyéni szükségleteiknek megfelelő fejlesztést alakítanak ki.

Az intézményben nemcsak a hagyományos orvosi terápia kap helyet, hanem a gyógypedagógia, a játék, a zene és színek is.

Minél korábban felállítják a diagnózist, annál teljesebb életet fog élni az érintett gyermek.

<https://rehabportal.hu/atadtak-az-autista-mintahazat-budapesten/>

***„Nagy dolgokra nem mindenki képes.
De kis dolgokat nagy szeretettel bármelyikünk
megtehet”***

Teréz Anya

Foglalkoztatás és képességfejlesztés helye és szerepe a szociális intézményi gyakorlat

**Kovács Ibolya
szociálpolitikus**

E-mail: kovacsibolya55@gmail.com

Tel: 06-20- 224-7904

